Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Festa Major/Festa dels Blancs i dels Blaus

Granollers

Ubicació

Comarca:	Vallès Oriental
Lloc/Adreça:	08400-GRANOLLERS
Emplaçament	Per tot Granollers

Coordenades:

Latitud:	41.60806
Longitud:	2.28727
UTM Est (X):	440612
UTM Nord (Y):	4606506

Classificació

Número de fitxa	08096 - 250
Àmbit:	Patrimoni immaterial
Tipologia	Manifestació festiva
Estil / època:	Contemporani
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Científic
Titularitat	Pública
Autoria de la fitxa	ARQUEOCIÈNCIA - J. M. Huélamo
Data de registre de la fitxa:	dl., 01/10/2001 - 02:00

Descripció

Entre 1979 i 1982 es van fer un seguit d'assaigs per aconseguir revitalitatzar la festa i buscar un element clau que servís de referència i cohesió festiva. El 1979 es renovà profundament la Festa Major amb un grup

de granollerins (La Murga) amb un ambient de festa absolutament renovada. No va ser fins el 1983 en que la Festa Major va trobar el camí que l'ha portat fins a l'actualitat. En aquesta ocasió es va recuperar l'anècdota de la juguesca de dos rajolers "el Rayo" i l'hereu Maynou, sobre qui faria més rajoles en una hora. Aquesta juguesca es va fer el juliol de 1897 i va mobilitzar tothom de la vila. En aquell any es van fer dos bàndols: els "blancs" eren els partidaris del "Rayo" i els blaus d'en Maynou. Tot acabà bé i amb un bon berenar. A partir d'aquesta anècdota històrica l'Associació de Veïns de Sota el Camí Ral, va iniciar de nou la història i van formar la colla dels blaus, mentre que la colla dels blancs es formà a partir del Casal del Jove. Montse Illa, llavors regidora de Cultura, aportà l'ajut institucional. La festa s'estructurà a partir d'una competició entre colles i va acabar amb un sopar de germanor (CRUZ, 1993), el desenvolupament va ser molt semblant al del fet que rememora. Amb el temps la festa dels Blancs i Blaus ha anat consolidant un programa, que és aproximadament el següent: el dijous comença amb una espectacular tronada de coets. Seguit d'una cercavila on prenen part els gegants de la ciutat i els gegants de les colles, i elements de les diferents colles de la ciutat i els Blancs i Blaus i la banda de música. Hi ha també elements que van canviant com grups d'animació o folklòrics. La cercavila surt de la plaça de la Porxada fins la de la Corona on recull el pregoner, i es retorna a la Porxada on es llegeix el pregó. Després es fa el ball de giravoltes protagonitzat pels gegants. El divendres al matí es fa l'arrossada, mentres hi ha música d'animació. A migdia es fa la tronada a la plaça de la Porxada, la qual es repeteix el dissabte i el diumenge. La tarda del divendres es fa l'estirada de corda, de 100 metres de llargada. A la nit esclata el correfoc, precedit pel ball de diables. Aquest acte es repeteix el dissabte i la festa clou amb el drac de Granollers. Acabat el correfoc els Blancs, van començar a fer un correaigua que s'ha anat consolidant, va acompanyat de canons de llum i de música composta especialment per Martí Ventura. Tots els dies competeixen les dues colles però especialment ho fan amb els actes organitzats per elles en els seus dies i llocs respectius. El diumenge té lloc l'acte central de la Festa Major, el concurs de rajolers, que ha comptat amb la presència dels rajolers Joan Josep Biscarri i Amador Galí. El mateix diumenge es fa la traca dels mil metres, la qual va per terra, a la nit, darrera el sopar de germanor, i el castell de focs artificials, es desenvolupa el ball amb el qual clou la festa (CRUZ, 1993). S'ha creat un pastís al·lusiu al fet festiu, el "rajol". El dolç va ser creat pel Gremi de Pastissers i l'Ajuntament de Granollers per la Festa Major de 1994; és un pastís fet a base de pasta de full de crema de cacau i farcit de trufa i praliné d'avellana que té l'origen en el famós repte ja descrit. Actualment, la festa té dues característiques molt clares: la rivalitat únicament festiva entre les colles dels Blancs i dels Blaus i la massiva participació de públic. L'eix central és una competició entre les dues colles per veure quina anima més la Festa Major. La Colla guanyadora disposarà del privilegi d'escollir i portar el pregoner de l'any següent. El fruit de la juguesca, la rivalitat festiva creada entre els partidaris d'un i l'altre rajoler, s'ha traslladat als nostres dies i és l'ànima de la Festa Major de Granollers: les colles competeixen ara per veure quina anima més. Un jurat determina quina és la guanyadora i el veredicte es dóna a conèixer en un sopar de germanor que serveix com a indicador clar que la rivalitat comença i s'acaba amb la Festa Major.

Observacions:

Foto 1: Autor, Maties Briansó.

Història

La tradicional i vella Festa Major se celebrava l'endemà del Nadal, el dia de Sant Esteve. Esteve Garrell conta que per l'any 1914, s'havia celebrat el dia 3 d'agost, dia de Sant Esteve Rei, però no se'n té cap altre constància. A la Festa Major d'hivern hi havia balls, cercaviles i el "foc de Sant Esteve" en que es torraven castanyes llençades des del balcó de l'Ajuntament. El 30 de juliol del 1858, el papa Pius IX autoritzà el canvi de data de la festa, del 26 i 27 de desembre, pel 2 i 3 de setembre. El 1858 va instal·lar-se el primer envelat a la Porxada (BAULIES, 1986a). La Festa Major va coincidir amb un augment important de la vida

associativa: destaquen la Societat Coral Amics de la Unió del 1877, el Casino del 1880, el Centre Catòlic del 1881, el Casal de la Unió Liberal (1887) i l'Alhambra (1891), les quals competien en el guarniment dels seus locals i envelats; al seu voltant s'anava configurant la festa, especialment els balls i concerts. L'Ajuntament, normalment, muntava l'envelat, els actes de caire folklòric o tradicional, les tronades al migdia i els focs d'artifici (CRUZ, 1993). El ball de bastons va ser un element significatiu, i part fonamental de la festa. La darrera notícia que es té d'aquest ball és del 1894. El 1926 va haver-hi un altre ball de bastons, en aquest cas feta pels Minyons de Sant Cugat (CRUZ, 1993). Un altre acte típic era el repartiment de bons de carn, pa i arròs al pobres, mantingut, ben bé, fins el 1960. L'any 1886, el setmanari "El Congost" es queixava de la poca atenció que havien rebut els pobres aquell any. El 1889 es prohibia la presència de captaires forasters els dies de Festa Major(CRUZ, 1993). Els actes festius més singulars de la Festa Major van ser els de l'any 1894, quan s'inaugurà el nou cementiri; es féu un ban que anunciava l'enterro gratuït al primer veí de la vila que tingués "la sort de morir després de feta la presa de possessió del cementiri" (GARRELL, 1960). A partir del 1896 s'inicia una nova etapa de la festa; es portà la Banda de la Casa de la Caritat que va tocar amb el castell de focs, constituint un dels primers piromusicals coneguts. El 1900 la companyia MZA fa un servei especial de viatges en tren amb ocasió de la Festa Major. L'Ajuntament començava a muntar envelats populars i balls per a tothom, no era ben vist per tots, i alguns anys n'hi havia i altres no, fins el 1935 (CRUZ, 1993). El 1903, per la Festa Major, els presoners reberen una ració extra de menjar el primer dia, per ordre de l'alcalde i el darrer, un dinar extraordinari pagat pel governador civil. En la mateixa línia, el 1904 la Festa Major es va fer servir per posar en llibertat el director i el redactor del setmanari local "La Tronada" (CRUZ, 1993). La Festa Major va continuar amb alts i baixos fins el 1930. Els anys que va coincidir amb la Iª Guerra Mundial i la Guerra d'Àfrica les celebracions van ser minses. El 1930 es va canviar la data de la festa, passant al darrer dijous d'agost (CRUZ, 1993). El 1930 es va fer una traca de 600 metres, precedent de la Traca del Quilometre, que ja es féu el 1932. Les festes entre 1930 i 1935 van ser molt sonades i les societats competien activament i els actes públics assolien una gran alçada. El 1936 no va haver-hi festa i no es va recuperar fins el 1939, però amb un caire molt diferent (CRUZ, 1993). A partir del 1939 les associacions van deixar de tenir un gran pes específic. La Festa Major va perdurar amb el mateix esquema fins el 1979: espectacles a la plaça Gran, "tracas con lluvia de juguetes" la tronada, els castells de focs, circ, ball al Casino i als envelats municipals, etc. L'esport tenia un lloc preferent a la programació. A partir del 1941 es començaren a organitzar, també, concerts de jazz (CRUZ, 1993). La Festa Major va anar perdent importància, especialment en la dècada del 1950 quan la Fira i Festes de l'Ascensió van agafar volada. Fins mitjans de la dècada del 1970, L'Ascensió es convertí en la gran festa de la ciutat.

A més, a partir del 1960 molta gent va aprofitar la Festa Major per tenir uns dies més de vacances. El final de la Dictadura va coincidir amb les Festes Majors més pobres (CRUZ, 1993). L'any 1983 es va prendre, a manera de fil conductor de la festa, la juguesca que va tenir lloc el 30 de juliol de 1897, data en que dos coneguts rajolers de la vila, en Josep Bonet Verdaguer (1865-1930), conegut com "el Rayo", de 32 anys d'edat, s'enfrontava al jove Jaume Maynou Vila (1877-1958), l'hereu Maynou, 12 anys més jove que aquell. Segons sembla, moltes vegades, "el Rayo" havia proposat a Maynou la possibilitat de fer una prova per veure qui dels dos faria més rajoles en un temps determinat. Un dia, segons explica en Domingo, fill de "l'hereu Maynou", en Francesc Xamma Torres, conegut com en Mesell, amic d'en Jaume Maynou, en una de les freqüents visites al forn li va proposar comptar les rajoles que pogués fer en una hora. Després d'engrescar-lo en Maynou ho va provar i en va fer prop de set-centes. En Maynou li va aconsellar que no fes apostes, però en Mesell va aconseguir la seva conformitat per fer una juguesca amb el Rayo. Sortint de la Unió Liberal, centre de trobada d'en Maynou i els seus amics, en Mesell es dirigirí al cafè de Can Manel on segur trobaria "el Rayo" i el seu cercle d'amistats. Els va fer el repte següent: aposto dues-centes pessetes contra cent, que "el Rayo" no fa més rajoles en una hora que en Jaume Maynou, que n'ha fet set-centes. La juguesca no va passar inadvertida entre la població, i el dia de l'aposta a quarts de sis de la tarda, una gentada es va concentrar als dos obradors. Uns, al forn del "Rayo" i els altres, al forn d'en Maynou, i amb un pèrit a cada lloc. Espontàniament varen començar les apostes. Els partidaris del "Rayo" serien els Blancs, els d'en Maynou els Blaus. El "Rayo" va començar a escampar sorra per tot l'espai on faria la feina -

de natural aquesta acció es fa sobre la marxa-, però fent-ho així, sabia que podria guanyar un avantatge. El problema va sorgir durant la prova, quan la sorra escampada s'humitejà i convertí l'obrador en un fanguissar que destorbava. Per sortir-se'n l'ajudaren uns quants voluntaris a netejar-ho. Aquesta situació era suficient motiu per desqualificar-lo, però el perit hauria estat molt valent i temerari si hagués aturat la prova amb la tensió ambiental i els interessos extraesportius. Al primer toc de les sis del campanar de la parròquia va començar la competició i també, segons el setmanari local "El Congost", la gran polèmica. "El Rayo" havia encetat la feina a la primera campanada però en Maynou havia esperat l'última per començar. Això es va tornar a repetir al final, però a l'inrevés, en sentir la primera campanada de les set el Rayo, en creure's virtual guanyador, va llençar les eines i digué: "no hi ha cap fill de mare que n'hagi fet tantes com jo", però el jove Maynou es va esperar a sentir tots els tocs del campanar, cosa que li va permetre fer els dos maons que li donaren la victòria. El resultat final va ser: el Rayo 726 i en Maynou 728. Passats uns dies de la disputa el "Rayo" i en Maynou, tan amics com sempre, van publicar a la premsa un repte consistent en un premi, al voltant de les dues-centes pessetes, al rajoles que igualés la quantitat de rajoles que havien fet. L'ofici de rajoler per la seva pròpia dinàmica era propens a aquests tipus de jocs. La juguesca entre en Josep Bonet i en Jaume Maynou mai no va ser superada (CRUZ, 1997). Avui dia, dos rajolers rememoren anualment aquest fet: el del forn de cal Malo i el d'en Biscarri. El 1983 un grup de joves vinculats a l'Associació de Veïns Sota el Camí Ral, encapçalats per Albert Soler i Carles Lax, entre d'altres, inquiets pel tarannà que portava la festa i el seu desenvolupament, van començar a elaborar un projecte de Festa Major, que és que encara es du a terme a data d'avui. (CRUZ, 1997).

Bibliografia

BAULIES I CORTAL, Jordi (1986a) "Del Decret de Nova Planta al 1850", Estudis de Granollers i del Vallés Oriental, Núm. 1, Aproximació al medi natural i a la història de Granollers, pp. 59-64 Granollers: Servei Municipal de Cultura.

CRUZ I CORRAL, Francesc (1993) La Festa Major. Granollers, 1857 - 1993. Col. Coneguem Granollers, Núm. 7, Granollers: Ajuntament de Granollers.

CRUZ, Francesc (1997) 1897-199. Centenari de la Juguesca dels Rajolers. Blancs i Blaus. Granollers: Ajuntament de Granollers.

GARRELL I ALSINA, Amador (1960) Granollers, vila oberta, Granollers, Gràfiques Garrell.

Enllaços d'interès:

Arxiu Municipal de Granollers. Arxiu fotogràfic

